

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری سنگاپور»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

لایحه موافقتنامه تشویق و حمایت متقابل از سرمایه‌گذاری بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری سنگاپور در تاریخ ۱۳۹۵/۴/۲۳، تقدیم مجلس شورای اسلامی شد و اعلام وصول گردید. کمیسیون اقتصادی مجلس در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۱۳، متن ماده واحده الحاقی را اصلاح و اختلافات موضوع مواد (۱۱) و (۱۲) این موافقتنامه را منوط به رعایت اصل یکصدوسی‌نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نمود. این لایحه در تاریخ ۱۳۹۵/۸/۲۵، در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و در تاریخ ۱۳۹۵/۸/۲۹، در اجرای اصل نودوچهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به شورای نگهبان ارسال گردید. شورای نگهبان نیز در تاریخ ۱۳۹۵/۹/۲۴، ضمن اعلام نظر مغایرت، بند «۲» ماده (۵) این موافقتنامه را خلاف موازین شرع شناخت. متعاقب این امر، کمیسیون اقتصادی مجلس در تاریخ ۱۳۹۶/۱/۲۰ طی جلسه‌ای به ارزیابی مغایرت اعلام شده پرداخت و مصوبه را اصلاح نمود.

مخصوص سخن علنی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال اول

شماره ثبت:

۱۲۵

شماره چاپ:

۴۸۰

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۱/۳۰

نظریه شورای محترم نگهبان

شورای نگهبان بند «۲» ماده (۵) موافقتنامه را خلاف شرع تشخیص داده است. متن بند «۲» ماده (۵) موافقتنامه چنین است: «صادرده با پرداخت سریع و مؤثر غرامت همراه خواهد بود. میزان جبران خسارت باید معادل ارزش سرمایه‌گذاری صادرده شده بلافاصله قبل از صادرده یا آگاهی عموم از صادرده قریب‌الوقوع باشد. پرداخت خسارت شامل هزینه‌های مالی به نرخ تجاری قابل اعمال برای خسارت تأخیر تأدیه از تاریخ صادرده تا تاریخ پرداخت خواهد شد».

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر: مطالعات

حقوقی

مشخصات گزارش

شورای محترم نگهبان دلیل و محل دقیق تعارض با شرع مقدس را در این ماده از موافقتنامه بیان ننموده است. لکن مستظهر به نظرات مجمع مشورتی فقهی (مندرج در سایت شورای نگهبان)، ظاهراً شورای محترم نگهبان، پرداخت خسارت تأخیر تأدیه توسط کشور اسلامی را از نظر شرعی محل ایراد دانسته است.

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۵۱۳۶-۲

تاریخ انتشار:

۱۳۹۶/۲/۲

تحلیل نظریه شورای محترم نگهبان

قوانین جمهوری اسلامی ایران در خصوص خسارت دیرکرد دارای رویکرد واحدی نبوده، بلکه در برخی از قوانین، اخذ چنین خسارتی اجازه داده شده است. برای مثال در تبصره الحاقی به ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون صدور چک که در ۱۳۷۶/۳/۱۰ به تصویب مجمع تشخیص مصلحت نظام رسیده است به دارنده چک

این امکان داده شده است که بتواند محکومیت صادرکننده را درباره پرداخت کلیه خسارات و هزینه‌های وارد شده که مستقیماً و به‌طور متعارف در جهت وصول طلب خود از ناحیه وی متحمل شده است، از دادگاه تقاضا کند. همچنین در ماده (۵۲۲) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ که در تاریخ ۱۳۷۹/۱/۲۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده، آمده است:

«در دعاوی که موضوع آن دین و از نوع وجه رایج بوده و با مطالبه داین و تمکن مدیون، مدیون امتناع از پرداخت نموده، در صورت تغییر فاحش شاخص قیمت سالیانه از زمان سررسید تا هنگام پرداخت و پس از مطالبه طلبکار، دادگاه با رعایت متناسب تغییر شاخص قیمت سالیانه که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تعیین می‌گردد، محاسبه و مورد حکم قرار خواهد داد، مگر اینکه طرفین به نحو دیگری مصالحه نمایند».

با این توصیف به‌نظر می‌رسد در نظر شورای محترم نگهبان موضوع این ماده از موافقتنامه مشمول موارد جواز شرعی اخذ خسارت تأخیر تأدیه نمی‌باشد. به هر روی اصلاح این بند از موافقتنامه با اعمال شرط در مرحله تصویب در موافقتنامه دوجانبه می‌تواند منجر به عدم انعقاد موافقتنامه و از بین رفتن آن شود.

کمیسیون اقتصادی برای رفع این مغایرت، با توجه به نظرات کارشناسی ارائه شده در جلسه بررسی لایحه موافقتنامه و اعلام نظر از سوی نماینده شورای محترم نگهبان، مفهوم «خسارت تأخیر تأدیه» مندرج در متن موافقتنامه را با اضافه نمودن یک بند شفاف ساخت. متنی که توسط کمیسیون اضافه شده عبارت است از: «در انتهای تبصره ماده واحده عبارت (و در بند «۲» ماده (۵) منظور از خسارت تأخیر تأدیه خسارت ناشی از عدم اجرای به‌موقع تعهدات می‌باشد) اضافه می‌گردد».

نتیجه‌گیری

با عنایت به آنچه گذشت دو راه‌حل در خصوص مواجهه با این لایحه پیش رو بود. اول، با توجه به اقتضای مصلحت و ضرورت انعقاد موافقتنامه، مجلس بر تصویب آن اصرار نماید تا مصوبه برای اعلام‌نظر به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال گردد. دوم، مجلس شورای اسلامی با افزودن عباراتی به مصوبه مربوطه، در راستای رفع مغایرت اعلام شده از سوی شورای محترم نگهبان برآید. در جلسه بررسی ۱۳۹۶/۱/۲۰ کمیسیون اقتصادی با اخذ نظر نماینده شورای محترم نگهبان، راه‌حل دوم اتخاذ شد.

